

Nr 39

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1966/67 till bostadsrabatter jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 (bilaga 7, punkt D 3, s. 72 och 73) föreslagit riksdagen att till Bostadsrabatter för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 235 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 250 milj. kr.

I förevarande sammanhang har utskottet haft följande motioner till behandling, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Adolfsson* och *Werner* (I: 171) och den andra inom andra kammaren av fru *Ryding m. fl.* (II: 230), i vilka föreslås att riksdagen måtte besluta

a) att familjebostadsbidragens fasta del med bibehållande av nuvarande zonindelning uppräknas med i avrundat tal 25 procent, enligt i motionerna angiven tabell, och att bidragen per barn i bidragskategorien helt bidrag, eller i inkomstläget 12 000 till 13 500 kr. beskattningsbar inkomst vid statlig taxering, uppräknas med 50 kr.;

b) att inkomstgränserna för erhållande av familjebostadsbidrag fastställs till belopp som angivits i motionerna;

c) att frågan om zonindelningens slopande jämte översyn av trångboddhetsregeln m. m. enligt i motionerna förordad riktning närmare utredes;

d) att anslaget till Bostadsrabatter uppräknas med 35 milj. kr.;

e) att de föreslagna förändringarna träder i kraft från och med 1 januari 1967; samt

f) att till vederbörande utskott hemställa om utarbetandet av förslag till motsvarande ändringar i gällande författningstext;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Göran Karlsson m. fl.* (I: 175) och den andra inom andra kammaren av fru *Skantz m. fl.* (II: 233), i vilka föreslagits att riksdagen måtte hemställa till Kungl. Maj:t att utreda frågan om hyressubventioner för handikappbostäder enligt de grunder som redovisas i motionerna;

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 6 saml. Nr 39

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Lundblad m. fl.* (I: 176) och den andra inom andra kammaren av herr *Svenning m. fl.* (II: 235), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte föreslå att reglerna för familjebostadsbidragen ändras på sätt i motionerna angivits;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 279) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 348), i vilka — såvitt nu är i fråga — yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att en snabbutredning av villkoren för familjebostadsbidrag företas i syfte att närmare anpassa dessa till den aktuella bostadskostnaden;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 416) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 510), i vilka hemställts

a) att riksdagen måtte besluta om kompensation åt barnfamiljer för fördyrade bostadskostnader i enlighet med vad i motionerna anförts, samt

b) att riksdagen till Bostadsrabatter för budgetåret 1966/67 måtte anvisa ett förslagsanslag av 270 milj. kr.;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 427) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 520), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte besluta

a) att familjebostadsbidraget fr. o. m. den 1 juli 1966 för familjer med en beskattningsbar inkomst mellan 6 000 och 8 000 kr. skall utgå med 330 kr. per barn och för familjer med en beskattningsbar inkomst under 6 000 kr. med 430 kr. per barn, vilket innebär en höjning med 100 kr. per barn, samt

b) att härför bevilja ett i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 33 milj. kr. höjt anslag;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 640) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 598), i vilka — såvitt nu är i fråga — yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag till sådan ändring av reglerna för familjebostadsbidrag att bostadsbrist icke hindrar ett önskvärt och ändamålsenligt utnyttjande av bidragen;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Persson i Heden* väckt motion (II: 521), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om utredning och förslag om ändring av bestämmelserna för pensionsbostadsbidrag i syfte att stimulera kommunerna till ökad anskaffning av pensionärsbostäder i enlighet med vad i motionen anförts.

I fråga om skälen till yrkandena i motionerna I: 640 och II: 598 hänvisar motionärerna till motion II: 698. Beträffande motiveringen för yrkandena i övriga nämnda motioner hänvisas till motionerna II: 230, I: 175, II: 235, I: 279, II: 510, II: 520 och II: 521.

Utskottet

Familjebostadsbidraget infördes för att sänka barnfamiljernas bostadskostnader och göra det möjligt för dem att efterfråga moderna och rymliga bostäder. I enlighet med detta syfte har bidraget förknippats med olika villkor, vilka i praktiken medfört en betydande begränsning av antalet bidragstagare. Vid årsskiftet 1964/65 utgick sålunda familjebostadsbidrag till 183 000 av totalt omkring 1 000 000 hushåll med barn under 16 år.

Kritik har på senare tid i olika sammanhang riktats mot flera av de regler, som kan sägas ha varit grundläggande för familjebostadsbidragets syfte när det infördes. Framför allt har man kritiserat det förhållandet, att många barnfamiljer med låga inkomster inte kunnat få bidrag därför att deras bostad inte uppfyller de krav på storlek och utrustning som bidragsbestämmelserna uppställer, samtidigt som familjerna på grund av läget på bostadsmarknaden är förhindrade att skaffa en rymligare och bättre bostad. Dessa frågor tas upp i motionerna I: 171 och II: 230, I: 176 och II: 235 samt I: 640 och II: 598, där bl. a. behovet av ändringar av nuvarande trångboddhetsregler aktualiseras. Vidare begärs i motionerna I: 279 och II: 348 en snabbutredning angående anpassningen av familjebostadsbidragen till den aktuella bostadskostnaden.

Frågan om samhällets ekonomiska stöd åt barnfamiljerna utreds f. n. av den i fjol tillsatta familjepolitiska kommittén. Kommittén skall enligt direktiven bl. a. förutsättningslöst ompröva de nuvarande familjebostadsbidragen. Utskottet vill för sin del understryka angelägenheten av att familjebostadsbidragen blir föremål för omprövning. Utskottet finner det önskvärt, att denna prövning av bidragssystemet kan ske snarast möjligt. Enligt vad utskottet inhämtat torde vissa undersökningar rörande familjebostadsbidragen, som familjepolitiska kommittén låtit utföra, komma att slutföras inom kort.

Utskottet anser att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör ge till känna, att frågan om familjebostadsbidragen bör bli föremål för skyndsam behandling inom familjepolitiska kommittén. Därmed torde även syftet med motionerna I: 176 och II: 235, I: 279 och II: 348 samt I: 640 och II: 598 tillgodoses.

I motionerna I: 416 och II: 510, I: 427 och II: 520 samt I: 171 och II: 230 har framställts yrkanden om höjningar av familjebostadsbidragens belopp och därav föranledda uppräknningar av anslaget. Bakgrunden till dessa yrkanden är det av utskottet i utlåtande nr 38 behandlade förslaget om viss reducering av de statliga räntesubventionerna, vilken medför vissa hyreshöjningar i hus som uppförts år 1957 eller senare. Utskottet kan inte finna att de nuvarande familjebostadsbidragen är ett lämpligt instrument för att bereda ersättning åt de barnfamiljer som berörs av ifrågavarande hyreshöjningar. Många barnfamiljer med lägre inkomster, som berörs av den aktuella hyreshöjningen, kan inte kompenseras på grund av bidrags-

reglernas utformning. Å andra sidan skulle den föreslagna bidragshöjningen tillgodoföras många familjer som inte får någon hyreshöjning. En bidragshöjning skulle medföra att klyftan i ekonomiskt avseende ökas mellan familjer med familjebostadsbidrag och barnfamiljer som inte kunnat skaffa sig en bidragsberättigande bostad. Utskottet har i det föregående understrukit att hithörande frågor bör bli föremål för skyndsamt behandling inom familjepolitiska kommittén och förutsätter att barnfamiljernas behov av ökat ekonomiskt stöd därigenom kommer att beaktas. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet ifrågavarande motionsyrkanden liksom yrkandena i motionerna I: 171 och II: 230.

Frågan om *pensionärsbostadsbidragens* ställning är föremål för prövning inom pensionsförsäkringskommittén, bl. a. med utgångspunkt i ett förslag från bostadsförbättringsutredningen, som innebar en grundläggande ändring av bidragets konstruktion. Utskottet finner det nuvarande pensionärsbostadsbidraget föga ändamålsenligt, men anser inte att den i motionen II: 521 avsedda ändringen av bestämmelserna innebär någon egentlig förbättring. Inte heller torde ändringen ha någon nämnvärd betydelse för kommunernas insatser i fråga om pensionärsbostadsbyggandet. Utskottet anser att utredningsförslag i denna fråga bör avvaktas och avstyrker således motionen II: 521.

Den i motionerna I: 175 och II: 233 upptagna frågan om *hyressubventioner för handikappbostäder* har beröring med flera pågående utredningar, bl. a. den tidigare nämnda familjepolitiska kommitténs översyn av familjebostadsbidragen och pensionsförsäkringskommitténs utredning angående pensionsförmånerna och pensionärsbostadsbidragen. Även handikapputredningen torde bl. a. vid sin nu förestående kartläggning av kommunernas och landstingens insatser på handikappvårdens område komma att beröra hithörande frågor. Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående utredningsarbetet avvaktas innan något ställningstagande sker i den av motionärerna väckta frågan. Utskottet kan därför inte tillstyrka ifrågavarande motionsyrkande.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 176 och II: 235, I: 279 och II: 348 samt I: 640 och II: 598, de fyra sistnämnda såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kännna vad utskottet anfört i frågan om utredning av familjebostadsbidragen;

II. att motionerna I: 171 och II: 230, såvitt de icke behandlas under IV., icke må av riksdagen bifallas;

III. att motionerna I: 416 och II: 510 samt I: 427 och II: 520, såvitt avser familjebostadsbidragens belopp, icke må av riksdagen bifallas;

IV. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 171 och II: 230, I: 416 och II: 510 samt I: 427 och II: 520, samtliga såvitt avser medelsanvisningen, till *Bostadsrabatter* för budgetåret 1966/67 på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 235 000 000 kr.;

V. att motionen II: 521 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

VI. att motionerna I: 175 och II: 233 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 mars 1966

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Axel Andersson, Einar Persson, Birger Andersson, Per Jacobsson, fru Wallentheim, herrar Mårtensson, Bertil Petersson, Kaijser, Bengt Gustavsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman, Wallmark och Harald Pettersson; samt
från andra kammaren: herrar Bohman, Blidfors, Almgren, fru Lewén-Eliasson, herrar Bergman, Larsson i Hedenäset, Nihlfors, Lindholm, Gustafsson i Skellefteå, Nelander, fru Holmberg, herrar Berg, Nilsson i Tvärålund, Gustavsson i Ängelholm och fröken Ljungberg.

Reservationer

1) beträffande utredning av familjebostadsbidragen
av herrar *Axel Andersson, Per Jacobsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman, Harald Pettersson, Larsson i Hedenäset, Nihlfors, Gustafsson i Skellefteå, Nelander och Nilsson i Tvärålund*, vilka ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 3, som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »II: 598 tillgodoses», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör ge till känna, att frågan om familjebostadsbidragen bör bli föremål för skyndsam behandling inom familjepolitiska kommittén. Därmed torde även syftet med motionerna I: 176 och II: 235, I: 279 och II: 348 samt I: 640 och II: 598 tillgodoses. Utskottet vill i detta sammanhang betona angelägenheten av att en skyndsam behandling av frågan inte får innebära att kraven på en

helhetsbehandling av de olika komponenterna inom familjepolitiken efter-sättes.»

2) beträffande familjebostadsbidragens belopp

av herrar *Axel Andersson, Per Jacobsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman, Harald Pettersson, Larsson* i Hedenäset, *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Nelander* och *Nilsson* i Tvärålund, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 3 börjar med »I motionerna» och på s. 4 slutar med »och II: 230», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I motionerna I: 416 och II: 510, I: 427 och II: 520 samt I: 171 och II: 230 har framställts yrkanden om höjningar av familjebostadsbidragens belopp och därav föranledda uppräknings av anslaget. Bakgrunden till dessa yrkanden är det av utskottet i utlåtande nr 38 behandlade förslaget om viss reducering av de statliga räntesubventionerna, vilken medför vissa hyreshöjningar i hus som uppförts år 1957 eller senare. Som utskottet ovan framhållit har stark kritik riktats mot familjebostadsbidragen och utskottet finner det angeläget att en prövning av bidragssystemet kan ske snarast möjligt. Familjebostadsbidragen fyller alltså inte de krav som det finns anledning att ställa på det extra stöd som bör utgå till ekonomiskt svaga familjer. Stödet bör på sikt utformas som ett extra ekonomiskt tillskott utan anknytning till viss konsumtion.

Utskottet finner emellertid det angeläget att man redan före en reform av familjestödet ger ekonomiskt svaga barnfamiljer kompensation för de hyreshöjningar, som blir följden av reduceringen av de statliga räntesubventionerna till hus av vissa årgångar. Därför anser utskottet att kompensationen till barnfamiljerna för hyreshöjningarna tills vidare bör ges i form av höjda familjebostadsbidrag, vilket föreslås i motionerna I: 416 och II: 510 samt I: 427 och II: 520. Utskottet föreslår att kompensationen utgår i form av ökningar av familjebostadsbidragen med de belopp som föreslås i motionerna I: 416 och II: 510, så att familjer som erhåller extra förhöjt bidrag får en ökning med 125 kr. per barn, och familjer som erhåller förhöjt bidrag får en ökning med 75 kr. per barn. Ettbarnsfamiljer som erhåller det högre bidragsbeloppet bör få en ökning med 75 kr. För ofullständiga familjer som erhåller familjebostadsbidrag föreslår utskottet dessutom en höjning med 100 kr. per familj. Bidragshöjningarna bör gälla fr. o. m. den 1 juli 1966. Anslaget till Bostadsrabatter bör därför räknas upp till 270 milj. kr. Med det anförda anser sig utskottet jämväl ha tillgodosett syftet i motionerna I: 171 och II: 230 i vad gäller bidragshöjningen.»

dels ock utskottets hemställan under III. och IV. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 416 och II: 510 samt i anledning av motionerna I: 427 och

II: 520, samtliga såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört om familjebostadsbidragens belopp;

IV. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 171 och II: 230, I: 416 och II: 510 samt I: 427 och II: 520, samtliga såvitt avser medelsanvisningen, till *Bostadsrabatter* för budgetåret 1966/67 på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 270 000 000 kr.;»

3) beträffande hyressubventioner för handikappbostäder av herr *Almgren*.